

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Uzbrojenie we wczesnośredniowiecznym władztwie Piastów

Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Archeologia - przedmioty do wyboru Specjalność - Jednostka organizacyjna Wydział Archeologii Poziom studiów studia pierwszego stopnia Forma studiów studia stacjonarne Profil studiów profil ogólnoakademicki		Cykl dydaktyczny 2024/25 Kod zajęć 19ARLPWS.1100000KU.16019.24 Języki wykładowe polski Obligatoryjność Fakultatywny Blok zajęciowy Przedmioty kierunkowe uzupełniające
Koordynator zajęć	Marcin Danielewski	
Prowadzący zajęcia	Marcin Danielewski	
Okres Semestr zimowy	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Wykład: 30, Zaliczenie z oceną	Liczba punktów ECTS 2

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Zdobycie podstawowej wiedzy na temat poszczególnych rodzajów uzbrojenia wczesnośredniowiecznego
C2	Przyswojenie wiedzy na temat przyczyn i skutków wzajemnych oddziaływań kulturowych, a także znaczenie badań interdyscyplinarnych (zwłaszcza z zakresu archeologii, historii, historii sztuki) dla badań nad wczesnośredniowiecznymi militariami
C3	Poznanie podstawowych typologii poszczególnych rodzajów wczesnośredniowiecznej broni
C4	Zdobycie uporządkowanej wiedzy na temat wykorzystywania efektów badań pokrewnych dyscyplin w warsztacie archeologa-mediewisty zajmującego się bronzoznawstwem
C5	Poznanie fachowych pojęć oraz terminologii dotyczącej militariów wczesnośredniowiecznych

Wymagania wstępne

Ogólne wiadomości z zakresu historii średniowiecza szkoły średniej oraz podstawowa wiedza wprowadzająca z zakresu archeologii.

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	Zna rodzaje uzbrojenia społeczności zamieszkujących wczesnośredniowieczne władztwo Piastów oraz szerzej Europę Środkową i Wschodnią	ARL_K1_W01, ARL_K1_W07	Wypowiedź ustna
W2	Zna terminologię z zakresu bronzoznawstwa	ARL_K1_W03, ARL_K1_W04, ARL_K1_W07	Wypowiedź ustna
W3	Rozumie potrzebę prowadzenia badań interdyscyplinarnych nad uzbrojeniem wczesnośredniowiecznym	ARL_K1_W01, ARL_K1_W02, ARL_K1_W04	Wypowiedź ustna
Umiejętności - Student/ka:			
U1	Potrafi gromadzić wiedzę archeologiczną w wybranych obszarach tematycznych związanych z wczesnośredniowiecznymi militariami	ARL_K1_U01, ARL_K1_U05	Wypowiedź ustna
U2	Potrafi używać poszczególnych typologii kategoryzujących uzbrojenie wczesnośredniowieczne	ARL_K1_U01, ARL_K1_U04	Wypowiedź ustna
U3	Potrafi wyjaśniać przez pryzmat uzbrojenia zjawiska kulturowe zachodzące we wczesnośredniowiecznym władztwie Piastów i szerzej Europie Środkowej oraz Wschodniej	ARL_K1_U01, ARL_K1_U03, ARL_K1_U05	Wypowiedź ustna
Kompetencji społecznych - Student/ka:			
K1	Jest gotowy do umiejętnego uczenia się przez całe życie, doskonalenia kwalifikacji merytorycznych dotyczących wczesnośredniowiecznego uzbrojenia	ARL_K1_K01, ARL_K1_K04	Wypowiedź ustna

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
K2	Jest gotów do aktywnego uczestnictwa w działaniach na rzecz zachowania dziedzictwa archeologicznego w postaci militariów wczesnośredniowiecznych	ARL_K1_K03, ARL_K1_K04	Wypowiedź ustna

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Broń biała	W2, U2, U3, K1	Wykład
2.	Broń drzewcowa	W1, U2, K2	Wykład
3.	Broń miotająca	W1, W3, U1	Wykład
4.	Pancerze i inne osłony ciała	W2, U1, K1	Wykład
5.	Hełmy i inne osłony głowy	W3, U3, K2	Wykład
6.	Rola konia w działaniach militarnych i ekwipunek jeździecki	W3, U1, K1	Wykład
7.	Organizacja sił militarnych władztwa Piastów	W3, U3, K1	Wykład

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Wykład	Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień, Wykład konwersatoryjny, Wykład problemowy

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Wykład	Wypowiedź ustna dotycząca zagadnień poruszanych na wykładzie. W celu uzyskania pozytywnej oceny, student/ka musi wykazać się pogłębioną znajomością treści omawianych na wykładzie. Skala ocen z zastosowanym rozkładem procentowym: bardzo dobry (bdb; 5,0): osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się minimum 90% dobry plus (+db; 4,5): osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się minimum 80% dobry (db; 4,0): osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się minimum 70% dostateczny plus (+dst; 3,5): osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się minimum 60% dostateczny (dst; 3,0): osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się minimum 50% niedostateczny (ndst; 2,0): brak osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się. Obecność na zajęciach (możliwe dwie niesprawiedliwione nieobecności).

Literatura

Obowiązkowa

1. Wrzesiński Jacek, 2000, Theutonici fundas cum lapidibus rotabant – proca broń zapoznana, „Studia Lednickie” 6, s. 125–139.
2. Jankowski Jarosław, 2002, Drewniany łuk średniowieczny. Wyrób tradycyjnych łuków i strzał oraz techniki strzeleckie, Poznań.
3. Świątkiewicz Piotr, 2002, Uzbrojenie wczesnośredniowieczne z Pomorza Zachodniego, Łódź.
4. Dmochowski Piotr, Wrzesiński Jacek, 2004, W poszukiwaniu łuku refleksyjnego – możliwości interpretacji na przykładzie znaleziska z Ostrowa Lednickiego, [w:] S. Moździoch (red.), Wędrowki rzeczy i idei średniowieczu, Wrocław, s. 313–331.
5. Strzyż Piotr, 2006, Uzbrojenie we wczesnośredniowiecznej Małopolsce, Łódź.
6. Bogacki Michał, 2009, Broń wojsk polskich w okresie średniowiecza, Zakrzewo.
7. Wyrwa Andrzej Marek, Sankiewicz Paweł, Pudło Piotr (red.), 2011, Miecze średniowieczne z Ostrowa Lednickiego i Giecza, Dziekanowice – Lednica.
8. Kotowicz Piotr, 2014, Topory wczesnośredniowieczne z ziem polskich. Katalog źródeł, Rzeszów.
9. Danielewski Marcin, 2015, Konary i Kobylniki. Rola i użytkowanie koni we władztwie Piastów, „Historia Slavorum Occidentis” 8, nr 1, s. 57–76.
10. Sankiewicz Paweł, Wyrwa Andrzej Marek (red.), 2018, Broń drzewcowa i uzbrojenie ochronne z Ostrowa Lednickiego, Giecza i Grzybowa, Lednica.
11. Kotowicz Piotr, Michalak Arkadiusz, 2013, Wczesnośredniowieczna broń obuchowa z terenu Polski w dorobku Andrzeja Nadolskiego i z perspektywy kolejnych lat badań, „Acta Archaeologica Lodziensia” 59, s. 47–62.
12. Nadolski Andrzej, 1954, Studia nad uzbrojeniem polskim w X, XI i XII wieku, Łódź.
13. Oakeshott Ewart, 2012, European Weapons and Armour, Rochester.
14. Bachrach David, 2013, Niemiecka sztuka wojenna w czasach Mieszka I, tłum. G. Smółka, Oświęcim.
15. Mitelsztet Szymon, 2023, Wczesnośredniowieczne groty strzał z poroża i kości, „Slavia Antiqua” 64, s. 243–274.
16. Dulinicz Marek, 2003, Pałasz z cmentarzyska w Płocku-Podolszyczach (ze studiów nad zabytkami z wczesnośredniowiecznego Mazowsza), [w:] M. Dulinicz (red.), Słowianie i ich sąsiedzi we wczesnym średniowieczu, Lublin, s. 337–343.
17. Świętosławski Witold, 1990, Strzemiona średniowieczne z ziem Polski, Łódź.
18. Dębski Artur, Sankiewicz Paweł, 2017, Uzbrojenie z Ostrowa Radzimskiego, [w:] A. Kowalczyk, M. Skoczyński, A.M. Wyrwa (red.), Radzim. Gród i wieś nad Wartą, Dziekanowice, s. 291–312.
19. Kotowicz Piotr, 2018, Early Medieval Axes from the Territory of Poland, Kraków.
20. Macků Pavel, Pilná Veronika, 2021, An early-medieval helmet of the Stromovka–Gnezdo–Bojná type from the collections of the Kozel chateau, „Archaeologia Historica” 46, nr 2, s. 445–466.

Dodatkowa

1. Miśkiewicz Benon, 1957, Machiny wojenne i przyrządy oblężnicze polskiego wojska wczesnośredniowiecznego, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej” 5, nr 3/4, s. 463–486, 708–709.
2. Rudziński Paweł M., 2009, Tarcza we wczesnośredniowiecznej Polsce na tle europejskim. Od plemienia do państwa, „Acta Militaria Mediaevalia” 5, s. 21–78.
3. Bogacki Michał, 2007, Przemiany w wojskowości polskiej od połowy X wieku do 1138 roku. Kształt i organizacja armii, Toruń.
4. Kotowicz Piotr, 2006, Uwagi o znaleziskach kiścieni wczesnośredniowiecznych na obszarze ziem Polski, „Acta Militaria Mediaevalia” 2, s. 51–66.
5. Sankiewicz Paweł, Wyrwa Andrzej Marek (red.), 2013, Topory średniowieczne z Ostrowa Lednickiego i Giecza, Lednica.
6. Ławrynowicz Olgierd, 2005, O sposobach noszenia pasa mieczowego we wczesnym średniowieczu, „Archeologia Historica Polona” 15, nr 1, s. 347–354.
7. Ławrynowicz Olgierd, 2005, Treści ideowe broni rycerskiej w Polsce wieków średnich, Łódź.
8. Dvořáková Daniela, 2007, Kôň a člověk v středověku, Budmerice.
9. Świętosławski Witold, 2006, Ślady koczowników Wielkiego Stepu z X, XI i XII wieku w dorzeczu Wisły i Odry, Łódź.
10. Górewicz Igor, 2020, O broni Słowian. Na wojnie i w kulturze, Poznań.

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Wykład	30
Czytanie wskazanej literatury	10
Przygotowanie do zaliczenia	20
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 60
Liczba punktów ECTS	ECTS 2

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
ARL_K1_K01	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do umiejętnego uczenia się przez całe życie, doskonalenia kwalifikacji merytorycznych i praktycznych w zakresie archeologii
ARL_K1_K03	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do określenia priorytetów służących realizacji określonego przez siebie lub innych zadania związanego z archeologią, a także prawidłowej identyfikacji i rozstrzygania wyzwań związanych z wykonywaniem zawodu archeologa
ARL_K1_K04	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do świadomego podjęcia odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa archeologicznego w wymiarze regionalnym, krajowym, europejskim i światowym
ARL_K1_U01	Absolwent/ka potrafi wyszukiwać, rozpoznawać, gromadzić, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować źródła z wykorzystaniem metod stosowanych w archeologii; przeprowadzić ich krytyczną analizę i interpretację w celu określenia ich znaczeń, kontekstu społecznego i miejsca w procesie historyczno-kulturowym
ARL_K1_U03	Absolwent/ka potrafi posługiwać się podstawowymi ujęciami teoretycznymi, paradygmatami badawczymi i pojęciami z zakresu archeologii
ARL_K1_U04	Absolwent/ka potrafi merytorycznie argumentować z wykorzystaniem poglądów innych autorów oraz formułować wnioski i opinie o źródłach archeologicznych z różnych okresów i wybranych regionów, na podstawie wiedzy naukowej i doświadczenia oraz umiejętnie przygotowywać opracowania w różnych formach
ARL_K1_U05	Absolwent/ka potrafi porozumiewać się, z wykorzystaniem różnych kanałów i technik komunikacyjnych, ze specjalistami w zakresie archeologii i dyscyplin pokrewnych w języku polskim i w zależności od potrzeby w języku obcym
ARL_K1_W01	Absolwent/ka zna i rozumie miejsce i znaczenie archeologii w systemie nauk (zwłaszcza nauk humanistycznych) oraz jej specyfikę przedmiotową i metodologiczną; powiązania archeologii z innymi dyscyplinami z obszaru nauk humanistycznych, ścisłych, przyrodniczych i społecznych
ARL_K1_W02	Absolwent/ka zna i rozumie terminologię, teorie, metodologię i metody z zakresu archeologii
ARL_K1_W03	Absolwent/ka zna i rozumie problematykę z zakresu szczegółowej wiedzy dotyczącej archeologii pradziejowej, średniowiecznej i historycznej lub orientalnej i antycznej; główne kierunki rozwoju i najważniejsze nowe osiągnięcia w zakresie archeologii
ARL_K1_W04	Absolwent/ka zna i rozumie metody w zakresie gromadzenia, zarządzania i przetwarzania archeologicznych zasobów źródłowych oraz analizy i interpretacji tych zasobów, specyficznych dla rozmaitych tradycji, teorii lub szkół badawczych archeologii (prahistorii)
ARL_K1_W07	Absolwent/ka zna i rozumie kompleksową naturę języka oraz jego złożoność i historyczną zmienność jego znaczeń w zakresie archeologii